

Røgslør over forsvarets økonomi

Foto: MIK ANDERSON

BESPARELSER – Fire måneder inde i det nye forsvarsforlig planlægger forsvarsledelsen allerede at skære ned på øvelser – 8.000 såkaldte indkommanderingsdage, som typisk bruges til øvelser, skæres væk.

FORSVARSKONOMI

Af MADS STENSTRUP

Forsvaret mangler penge - igen. Det burde ikke være muligt: For kun tre måneder siden blev der taget hul på et nyt forsvarsforlig, som gælder frem til 2010. Nu skulle budgetterne holde, efter flere år med kritik af dårlig økonomisk styring i forsvaret. Det krævede politikkerne i Folketinget, og det lovede forsvarrets topledelse. Men allerede den 30. marts kunne Jyllands-Posten fortælle at budgetterne ikke holder. Der mangler mellem en halv og en hel milliard kr. om året for at få enderne til at nå sammen. Det betyder, at der over hele forligsperioden kommer til at mangle i alt mellem 2,5 og 5 mia. kr. Derfor er forsvaret begyndt at lede efter besparelser - igen.

Efter artiklen blev forsvarsminister Søren Gade (V) bedt om en forklaring af Folketingets forsvarsudvalg. Ministeren videresendte en redegørelse fra Forsvarskommandoen, som skulle forklare sagens sammenhæng. Den sagde, i meget grove træk, at der ikke er noget problem. Der skal justeres lidt på budgetterne og ubesatte stillinger ikke genbesættes. Normal rutine, og i øvrigt handler det om bagateller, fremgik det af redegørelsen.

Jyllands-Postens kilder tæt på siger, at Forsvarskommandoens økonomer befinder sig i en art hemmelig alarmtilstand, og at der er brug for besparelser, der er i strid med det femårige forlig, som trådte i kraft ved nytår i år.

Kilder tæt på forsvarrets top kalder redegørelsen et røgslør, der skal skjule problemernes virkelige omfang for Folketinget.

Skeptisk over for redegørelsen

Forsvarsministeren har selv signaleret, at han er skeptisk over for redegørelsen til Folketinget. Over for Forsvarsudvalget understregede han, at redegørelsen er Forsvarskommandoens værk, ikke ministeriets. Og efter mødet sagde han:

»Forsvarskommandoen skal lære at udtrykke sig klart om egne forhold, så også økonomer uden for forsvarret kan forstå det. Redegørelsen svarer på nogle spørgsmål, men rejser også nye.«

Forsvarsledelsen kan ikke være i tvivl om konsekvenserne, hvis der igen er alvorlige problemer med økonomien. Dem gjorde forsvarsmi-

nister Søren Gade klart over for Jyllands-Posten den 2. januar:

»De afsatte midler skal passe. Mine øjne er blå og jeg er jyde, så når forsvarrets ledelse siger, at der er sammenhæng mellem mål og midler, tror jeg dem selvfølgelig. Men er jeg alligevel ikke blevet ordentligt orienteret, eller har jeg videregivet fejlagtige svar, er der naturligvis også andre end mig, der kommer til at stå til ansvar.«

På den baggrund ville det være stærkt ubehageligt for forsvarschef Jesper Helsø og hans medchefer i Forsvarskommandoen i Vedbæk, hvis de allerede nu skulle erkende, at økonomien ikke hænger sammen. Forsvarspolitikkerne i Folketinget er på vagt.

Peter Skaarup, forsvarsordfører for Dansk Folkeparti:

»Hvis man kan identificere budgetoverskridelser for flere milliarder

kroner efter kun fire måneder, kan man kun frygte, hvordan forsvarrets økonomi vil se ud ved forligsperiodens slutning.«

Per Kaalund, forsvarsordfører for (S), kaldte oplysningerne i Jyllands-Posten »ubegribelige«:

»Med dette forlig skulle tavlen være vasket ren. Midlerne var meldt rigelige, og raset fra tidligere år, med gentagne meldinger om budgetproblemer i forsvarret, havde vi forventet afsluttet.«

Seks problemområder

I den officielle redegørelse nævner Forsvarskommandoens seks problemområder som årsager til, at det er nødvendigt at spare. Bl.a. investeringen i it-systemet DeMars og miljøbeskyttelse af skydebaner. Projekter, som forsvarret har arbejdet med i årevis.

De forklaringer betegner Jyllands-Postens kilder tæt på Forsvarskommandoens top som et røgslør, der skal dække over, hvad der virkelig diskuteres bag lukkede døre. Kilderne hævder, at forsvarsledelsen i redegørelsen har undgået at nævne andre problemer, som ledelsen selv bærer et direkte ansvar for.

Såvel redegørelsen som chefen for forsvarsstaben, viceadmiral Tim Sloth Jørgensen, afviser kategorisk, at der "i denne omgang" bliver behov for besparelser, som dem Jyllands-Posten i artiklen den 30. marts oplyste, at forsvarsledelsen diskuterer. De omfattede bl.a. aflysning af øvelser og udskydelse af vedtagne materielinvesteringer.

Sådanne omdisponeringer ville være i strid med forsvarsforliget og bryde med de højtidelige løfter om styr på budgetterne, som forsvarschefen, general Jesper Helsø, har udstedt. Alligevel bliver besparelser af netop den karakter overvejet.

Jyllands-Posten har dokumentation for, at Forsvarskommandoen lige nu undersøger muligheden for at genbruge og modernisere nuværende artillerisystemer - f.eks. M109 Haubitsen. Selv om der i forsvarsforliget er afsat 122 mio. kr. til dansk deltagelse i udvikling af et nyt artillerisystem, mens muligheden for at genbruge de eksisterende ikke er nævnt i forliget. Situationen i dag får politikkerne til at tænke på 1999 og 2002, da forsvarsledelsen måtte tage imod hård politisk kritik for at have skubbet alvorlige økonomiske problemer foran sig, indtil de var umulige at komme uden om. Dengang blev der bl.a. sparet på krudt og kugler og soldaternes øvelser, for at få enderne til at nå sammen - til Folketingets

FAKTA

Redegørelse

Forsvarskommandoen har ifølge sin redegørelse blot fire måneder inde i det nye forsvarsforlig identificeret en række ekstraudgifter, der kræver besparelser

► Den økonomiske ramme er ca. 350 mio. kr. mindre i forligsperioden end forventet af Forsvarskommandoen. Ansvarer lægges på Finansministeriet.

► Ekstra udgifter på 30 mio. kr. til tilpasning af IT-projektet DeMars i Hjemmeværnet.

► Udvidelse af kystradarovervågningen i danske farvande koster ca. 100 mio. kr. ekstra.

► En merudgift på ca. 40 mio. kr. overføres fra sidste forligsperiode.

► Modernisering og miljøbeskyttelse af skydebaner koster ekstra 160 mio. kr.

► Udvikling og drift af Forsvarets Kompetenceudviklings- og Bøddemessystem (FOKUS) koster ekstra 45 mio. kr.

Læs hele redegørelsen til forligskredsen på www.jp.dk

store utilfredshed. Derfor er forsvarspolitikkerne meget opmærksomme på, om der er brug for besparelser, der er i strid med det femårige forlig, som trådte i kraft ved nytår i år.

Hovedpunktet i det nye forsvarsforlig er at gøre forsvarret mere internationalt, så flere af pengene bruges uden for Danmark og færre herhjemme. I perioden frem til 2010 er det planen at fordoble antallet af danske soldater i internationale aktioner fra 1.000 til 2.000.

Øremærket

Derfor er en del af den årlige bevilling til forsvarret på 19,1 mia. kr. øremærket til at dække dokumenterede ekstra omkostninger ved internationale aktioner. Det handler om 900 mio. kr., som står på en spærret konto i Finansministeriet.

Ifølge Jyllands-Postens oplysninger har forsvarsledelsen indtil januar i år troet, at den havde fri adgang til de 900 mio. kr. hvert år, selv om det modsatte har været klart, siden regeringens første udspil til forsvarsforliget for et år siden.

Forsvarsledelsen har ikke indtil nu

fundet internationale regninger nok til at kunne få fat i mere end 300-400 mio. kr. af de 900 mio. kr., og det er kernen i de nuværende økonomiske problemer. Men det blev nedtonet i den redegørelse, Folketinget fik, siger kilder.

Chef for forsvarsstaben, Tim Sloth-Jørgensen, er fortrøstningsfuld: »Al dokumentation (som skal frigøre de 900 mio. kr. pr. år, red.) er endnu ikke skaffet, men det skal den nok blive.«

Kronisk problem

Ifølge en kilde vil det imidlertid udvikle sig til et kronisk problem: For at spare penge planlægger forsvarret først i 2009 at nå op på målet om 2.000 soldater i internationale aktioner. Men samtidig har man regnet det fulde beløb til ekstraudgifter ved international udsendelse - 4,5 mia. kr. over fem år - ind i budgetterne allerede fra januar i år.

De virkelig betydende problemer siges officielt at være, at forsvarret i forbindelse med tidligere forlig har leveret oplæg til politikkerne, som betød at der blev skåret for lidt i organisationen. Bl.a. af hensyn til officerernes karrieremuligheder, siger en officer.

Et eksempel er den planlagte sammenlægning af hærens, søværnets og flyvevåbnets materielkommandoer. De har hver været ledet af en generalmajor og en oberst. I den nye samlede materieltjeneste ser der nu, mod manges forventning om at den også kunne ledes af en generalmajor og en oberst, ud til at blive plads til både en generalmajor og en oberst.

For at finde penge til den slags, er andre dele af forsvarrets drift skåret ned til et minimum. Det gælder f.eks. den meget omtalte mangel på vedligehold af forsvarrets bygninger for flere milliarder kroner gennem de seneste 10-11 år, som Rigsrevisionen i disse dage borer dybt i.

Et andet eksempel: Over for politikkerne ser det på overfladen godt ud, at søværnet har 14 Standard Flex-skibe. Til gengæld er politikkerne ikke blevet orienteret om, at man på mange af krigsskibene end ikke haft råd til en hovedturbine. Hvilket næsten også er lige meget, da søværnet alligevel har valgt at spare en væsentlig del af brændstoffet væk. Derfor ligger mange af Standard Flex-skibene konstant i havn, mens dyre våbenmoduler, der skulle være monteret, samler støv på søværnets flådestationer.

Men hvorfor har forsvarret ikke af sig selv foreslået politikkerne at udfase disse koldkrigsskibe, som kun er

Folketinget fik ikke hele sandheden, da forsvarsminister Søren Gade (V) skulle forklare oplysningerne om, at forsvarret endnu en gang mangler penge - kun fire måneder efter løfter fra forsvarrets ledelse om, at økonomien var i orden. Ministeren er selv skeptisk over for forklaringerne, som kilder tæt på forsvarrets top kalder useriøse.

virkelig velegnede til sejlsads i Østersøen, hvorfra fjenden menes forsvundet? Bl.a. fordi konsekvensen for officererne ville være endnu flere nedlagte karrierestillinger, lyder forklaringen fra forsvarskilder.

På lavere niveauer i forsvarret og specielt på materielkommandoerne, der står for forsvarrets investeringer i materiel og reservedele for seks mia. kr. årligt, oplever man, at Forsvarskommandoen - selv om det afvises officielt - lige nu planlægger at pynte de kommende års regnskab.

Det kan ske ved at udskyde politisk besluttede investeringer for mange hundrede millioner kroner. Blandt diskussionsemnerne er nye helikoptere, patruljeskibe, førnævnte selvkørende kanoner, infanterikampkøretøjer og pansrede patruljekøretøjer, hvoraf en del af betalingerne ifølge budgettet allerede skulle falde i år.

»Pludselig er Forsvarskommandoen begyndt rutinemæssigt at nægte at modtage eksempelvis vores indstillingsskrivelser. I stedet bliver vi pålagt at udarbejde masser af uddybninger, der ofte vil forlænge sagsbehandlings-tiderne i mange måneder og forsinke ansøgningen. Bl.a. af hensyn til officerernes karrieremuligheder, siger en officer.

Et eksempel er den planlagte sammenlægning af hærens, søværnets og flyvevåbnets materielkommandoer. De har hver været ledet af en generalmajor og en oberst. I den nye samlede materieltjeneste ser der nu, mod manges forventning om at den også kunne ledes af en generalmajor og en oberst, ud til at blive plads til både en generalmajor og en oberst.

For at finde penge til den slags, er andre dele af forsvarrets drift skåret ned til et minimum. Det gælder f.eks. den meget omtalte mangel på vedligehold af forsvarrets bygninger for flere milliarder kroner gennem de seneste 10-11 år, som Rigsrevisionen i disse dage borer dybt i.

Et andet eksempel: Over for politikkerne ser det på overfladen godt ud, at søværnet har 14 Standard Flex-skibe. Til gengæld er politikkerne ikke blevet orienteret om, at man på mange af krigsskibene end ikke haft råd til en hovedturbine. Hvilket næsten også er lige meget, da søværnet alligevel har valgt at spare en væsentlig del af brændstoffet væk. Derfor ligger mange af Standard Flex-skibene konstant i havn, mens dyre våbenmoduler, der skulle være monteret, samler støv på søværnets flådestationer.

Men hvorfor har forsvarret ikke af sig selv foreslået politikkerne at udfase disse koldkrigsskibe, som kun er

mads.stenstrup@jp.dk

